

Nr 154.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående be-
myndigande för Kungl. Maj:t att tillerkänna Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag samt Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund fortsatt rätt till viss malmbrytning utöver i gällande malmavtal medgivna kvantiteter.*

(4:e avd.)

I propositionen nr 229 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 31 mars 1950, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar medgiva att Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund erhålla utvidgad rätt till malmbrytning i den omfattning departementschefen föreslagit.

I 3 § 1927 års malmavtal, vilket reglerar de olika rättsliga och ekonomiska förhållanden, som bero av samgåendet mellan staten och enskilda i fråga om utnyttjandet av de norrbottniska malmfälten, föreskrives att Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag (LKAB) är berättigat att från gruvfälten Kiirunavaara, Gellivare och Luossavaara för varje bokslutsår bortfrakta sammanlagt högst 9 miljoner ton järnmalm, dock att den sålunda fastställda årskvantiteten kan överskridas med intill 10 procent under iakttagande av att de under en period av tre på varandra följande bokslutsår bortfraktade kvantiteterna icke må sammanlagt överstiga 27 miljoner ton. Enligt samma avtal har Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund (TGO) förbundit sig att begränsa exporten av malm från de Grängesbergs gruvaktiebolag tillhöriga gruvorna i Grängesberg, så att densamma ej överstiger en miljon ton årligen.

Genom proposition nr 141 till 1948 års riksdag framlades förslag om be-
myndigande för Kungl. Maj:t att å statens vägnar medgiva LKAB och TGO rätt till viss malmbrytning utöver i gällande malmavtal fastställda kvantiteter. Enligt förslaget skulle sålunda LKAB under vardera av bokslutsåren 1948/49 och 1949/50 kunna bortfrakta en malmkvantitet om 11 miljoner ton. Vidare skulle TGO under vardera av åren 1949 och 1950 kunna öka exporten av malm från Grängesbergsgruvorna till 1,2 miljoner ton. Enligt dåvarande departementschefens uttalande i nyssnämnda proposition för-
anleddes förslaget av rådande goda avsättningsmöjligheter för den svenska järnmalmen. Det ansåges sålunda icke uteslutet, att LKAB under de närmaste åren skulle kunna exportera malmkvantiteter, som överstege vad bo-

laget enligt 1927 års malmavtal hade rätt att bortfrakta från malmfälten. En dylik exportökning, som kunde väntas lämna ett väsentligt bidrag till Sveriges inkomster i hårda valutor, syntes med hänsyn till valutasituationen angelägen.

Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (statsutsk. utl. nr 73, riksd. skr. nr 164).

I förevarande proposition meddelas, att enligt upplysningar från LKAB de av Kungl. Maj:t i enlighet med riksdagens förenämnda bemyndigande lämnade medgivandena icke kunnat till fullo utnyttjas av LKAB eller ens till någon del av TGO. Orsakerna härtill hade bland annat varit en begränsad köpförmåga å de västtyska järnverkens sida, inträdda avsättningssvårigheter för de belgiska och luxemburgska järnverken under senare delen av år 1949 samt en viss brist på arbetskraft vid framför allt Grängesbergsgruvorna. Ehuru det givetvis icke nu vore möjligt att förutsäga storleksordningen av de leveranskvantiteter, som efter utgången av de av förenämnda medgivanden omfattade tidsperioderna kunde ifrågakomma för export, syntes det dock icke uteslutet att dessa kunde komma att överstiga de i 1927 års malmavtal fastställda maximikvantiteterna.

Departementschefen har anfört följande.

I nuvarande läge anser jag det angeläget att alla möjligheter att tillföra landet utländska valutor tillvaratagas. Enligt vad i det föregående anförts är det icke uteslutet, att LKAB och TGO under de närmaste åren skulle kunna exportera malmkvantiteter, som överstiga vad bolagen enligt gällande malmavtal ha rätt att bortfrakta från malmfälten. Jag vill därför förorda, att LKAB berättigas bortfrakta en malmkvantitet om 11 miljoner ton jämväl under vartdera av bokslutsåren 1950/51—1952/53. Likaså torde TGO av samma skäl böra berättigas att öka exporten av malm från de Grängesbergs aktiebolag tillhöriga gruvorna till 1,2 miljoner ton under vart och ett av åren 1951—1953.

Det förordade medgivandet har intet inflytande på sättet för regleringen av statens och bolagets ekonomiska mellanhavanden.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att å statens vägnar medgiva att Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund erhålla utvidgad rätt till malmbrytning i den omfattning som i propositionen föreslagits.

Stockholm den 12 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtande nr 153.